

ÖZET

Bu çalışmanın konusu üniversite düzeyinde İngilizce hazırlık sınıflarında verilen “okuma” derslerine özgü sorunlar ve eleştirel okumanın temel alanlarıdır. Hedef, eleştirel okumanın hangi yönlerinin benimsenmesi gerektiğini araştırmaktır. Araştırma, yazılı dilin nasıl analiz edileceğini öğretmek için okuma dersindeki değişikliği vurgulayan, eğitim alanındaki bilişsel ve eleştirel düşünme yaklaşımlarından yola çıkmaktadır. İngilizce yabancı dil öğrencileri yazılı dili analiz etme ve yargılama bilincine sahip oldukları takdirde, İngilizce okur-yazar olarak kabul edilebilirler. Çalışmanın genel amacı öğrencilerin akademik başarıları olurken, başlangıç amacı eleştirel okuma için ayrılmış süreyi arttırmak ve öğrencilerin yazarın stili, kelime seçimi ve konu hakkındaki kendi fikirlerini ifade etmelerine izin veren okuma alıştırmaları düzenlemektir.

Bu yüzden, bu çalışma İngilizce eğitimi veren üniversite hazırlık sınıflarında “okuma” dersindeki özel problemlerle ve eleştirel okumanın temel alanlarıyla ilgilenmektedir. Çalışmanın altında yatan görüş eleştirel okumanın çeşitli yönlerini araştırmaktır. Bir çok beceri ve bilgiyi içeren eleştirel okuma çalışmaları veya mental aktiviteler uygun bir şekilde uygulanırsa, İngilizce okuma dersleri, üniversite hazırlık öğrencilerinin akademik başarıları için ilk adım olacaktır.

Araştırma, eleştirel dil yaklaşımını temel alarak eleştirel okuma becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Tek bir sınıfa yönelik sınıf içi araştırmadaki metodolojik konular ve muhtemel çözümler, dördüncü bölümde, araştırma metodolojisinde açıklanmıştır. Metodolojik sorunları irdelemek ve olası çözümleri önermek için Lewin’in iki ana bölümlü bir döngüden oluşan araştırma modeli uygulanarak bir İngilizce hazırlık sınıfıyla vaka çalışması yapılmıştır. Bu süreçte sorun tanımlanmış ve yedi aşamalı çözüme yönelik ders-içi çalışmalar gerçekleştirilmiştir. İlk üç aşama olan tanımlama kısmında, araştırma grubunun eleştirel okuma problemleri analiz edilmiş ve onlara göre bir yaklaşım mevcut programa eklenmiştir.

Birinci aşamada problem gözlemlenmiş ve problemi tanımlamak için bazı sorular seçilmiştir. Bu aşama 13 Ekim 2003 ile 7 Kasım 2003 tarihleri arasındadır. Derse ilgisi ve çalışmaya gönüllü olan 10 öğrenci seçilmiştir. Yapılan analiz, eleştirel okuma kavramının EFL literatüründe desteklenmesine rağmen, EFL okuyucularını yetiştirecek eleştirel okuma çalışmalarının hala sınırlı olduğunu göstermiştir. Hazırlık seviyesindeki okuma derslerinde hem öğretmen hem de öğrenciler sınırlayıcı okuma alışkanlıkları geliştirmektedirler. Öğrenciler sadece metne odaklanıp, metnin derin anlamlarını gözardı etmektedirler.

İkinci aşama 10 Kasım 2003 ile 8 Aralık 2003 arasındadır. Öğretmen iki değişik metin üzerinde veri toplamak için ‘macro’ soruları kullanmaya karar verdi. Test sonuçları bir sonraki aşamayı belirledi.

Üçüncü aşama aslında araştırmanın en başından başlayıp sonuna kadar devam etmektedir. Bu aşamada, eleştirel okumayla ilgili literatür, sınıfta uygun uygulamaları kullanmak için sentez edildi. Eleştirel okuma problemlerinin gözden geçirilmesi, araştırmacı öğretmene sınıfta uygulama fikirleri vermiştir.

Çalışmanın iyileştirmeye yönelik ikinci kısmında okuma dersinde bilinçli bir değişikliği analiz etmekle ilgilenilmiştir. Bu kısım dört aşamayı kapsamaktadır. Dördüncü aşama 12 Aralık 2003 ile 2 Ocak 2004 tarihleri arasındadır. Bu aşamada, araştırmacı öğretmen daha fazla veri toplamak için çalışmıştır.

Beşinci aşama 5 Ocak 2004 ile 16 Ocak 2004 arasındadır. Bu aşama, eleştirel okuma probleminin daha ayrıntılı tanımlanması için yapılan araştırmayı kapsamıştır. Bu aşama bir çok disiplinin eleştirel okumada rol aldığını göstermektedir. Eleştirel okuma izole bir ortamda oluşmaz: reflektif öğrenme, alıştırma hazırlama, öğretmenin sınıftaki dili, metin seçimi, öğrencinin bilişsel yapısı ve zaman, eleştirel okumanın kalitesini etkileyen temel faktörlerdir. Eleştirel düşünme çok çeşitli yeteneklerin kullanılmasını içerir. Buna ek olarak, öğretmenin kullandığı dil, öğrencilerin metindeki fikirleri sorgulamaya teşvik edici olmalıdır. Bu alıştırmalar dile doğru yönlendirici çalışmalar olarak görülebilir.

Bu aşamada, sadece gözlemlenebilen davranışlar müsait olduğundan, öğrencilerin iç diyaloglarını takip etmek için günlük soruları tanıtıldı. Bu sorular sadece araştırma sonuçlarını yorumlamada değil veri toplama prosedürünün gelişimi olarak da çok önemlidir. Öğrenciler günlük tutmaya 12 Ocak 2004 ile 28 Mayıs 2004 arasında devam ettiler.

Son aşama olan yedinci aşama 2 Nisan 2004 ile 28 Mayıs 2004 arasındadır ve araştırmanın genel değerlendirmesi ve verilerin yorumlanmasını kapsamaktadır. Bu aşamada, öğretmen günlüğü tamamlandı ve bir rapor yazıldı. Bu raporun amacı araştırmayı kronolojik süreç içinde anlatmak, bu araştırmayı değerlendirmek ve aktivitelerin nasıl uygulandığını göstermektedir. Araştırmayı tamamlamak amacıyla son veri olarak sınıfa sürekli devam eden üç öğrenci yarı formatlı mülakat için seçilmişlerdir. Mülakat sonucu ve çalışmanın geneli göstermiştir ki, EFL eleştirel okuma ve düşünceyi kapsayacak ve pratik düzenleme yolunu önerecek mucizevi ve açık bir formül yoktur. Eleştirel okumada bir çok disiplin rol almaktadır.

Çalışma İngilizce öğretiminde eleştirel okuma ve düşünmeyi kapsayan bir okuma dersini tasarlamak için tek ve kesin bir yöntemin olmadığını göstermiştir. Ayrıca, akademik yılın sonunda, araştırmacı öğretmen öğrencilerin eleştirel bir okuyucu olduğunu iddia edecek bir konumda değildir. Eleştirel okuma alıştırmaları amaç değil araç olduğundan önemli olan öğrencilerin eleştirel okuma alışkanlığını ne ölçüde edinebildikleridir. Tezin son bölümü bu görüşleri ve öğretmenin mesleki gelişimini ayrıntılı olarak açıklamaktadır.

University : İstanbul Kültür University
Institute : Institute of Social Sciences
Department : English Language and Literature
Programme : English Language and Literature
Supervisor : Prof. Dr. Nebile DİREKÇİGİL
Degree Awarded and Date : Master – June 2004

ABSTRACT

ON CRITICAL READING: A CLASSROOM APPLICATION

Feride Zeynep GÜDER

The rationale of this study stems from the cognitive and critical thinking approaches in the educational mainstream, which emphasise change in the orientation of reading lessons to teach students how to analyse the written language and to internalise these approaches. While the students' academic achievement was the wider aim of the study, the initial aim of the research was to increase the percentage of time allocated for critical reading and to design reading tasks.

Therefore, this study dealt with the basic elements of critical reading in EFL context and specific problems of tertiary level preparatory EFL reading classes. The underlying assumption of the study was to explore what aspects of critical reading should be adopted. If critical reading tasks are implemented properly, EFL reading lessons become a first and leading step for tertiary level EFL students' academic achievement.

The research question centred on how to develop critical reading skills in EFL learners, based on the critical language awareness approach. A case study was conducted for the specific methodological issues and possible solutions. Lewin's model of action-research, which involves a cyclic sequence with two major parts, was adopted. It was a total process in which a problem situation was diagnosed, remedial action planned and implemented, and its effects monitored. In the diagnostic part, the first three stages, critical reading problems of the group were analysed and a specific tailor-made approach was integrated to the current syllabus.

Interview result and the overall assessment of the study indicated that, there was no explicit and miracle formula to offer a practical way of designing an EFL reading course which covered critical thinking and reading. Since critical reading tasks are means to an end, not an end in itself, what matters in the end is the extent to which the students can get into the habit of critical reading.

Key Words : Critical Reading, Critical Thinking, Critical Pedagogy, Critical Language Awareness, Critical Literacy, Cognitive Approaches, Task-Based Approach